

Torah from Around the World

קמח אין תורה אין ואם תורה אין קמח אין אם
*Zonder levensonderhoud is er geen Tora
en zonder Tora is er geen levensonderhoud.*
(R. Eleazar ben Azarja, Pirké Avot 3:21)

Sjabbat 4 februari 2012 / 11 sjewat 5772
Sidra Besjalach, Sjemot [Exodus] 3:17-17:16, Tanach blz. 135-145
Haftara: Nechemja 9:5-23, Tanach blz. 1684-1686

Commentaar door rabbijn Danny Burkeman
Assistent-rabbijn [West London Synagogue](#), Londen.

Vertaling: Rachel Reedijk
[Het Engelse origineel](#)

Muziek heeft het geweldige vermogen ons emotioneel te beroeren, en herinneringen en gevoelens weer boven water te halen. Het *Sjema* van Debbie Friedman z.l. heeft die uitwerking op mij. Ongeacht waar ik het hoor, en in welke omstandigheden, als ik mijn ogen sluit zit ik weer in een veld, ergens in Groot-Brittannië, op een RSY-Netzer (Shemesh) zomerkamp. Ik heb dit lied op alle mogelijke plekken op aarde gezongen, maar het voert mij altijd weer terug naar Shemesh en de fantastische zomerweken, die ik met vrienden heb doorgebracht.

De muziek die onze gebeden begeleidt, oefent een bijzondere kracht uit, volgens de Chassidiem niet alleen op ons maar ook op God. Rabbijn Shneur Zalman van Liady vertelde: “Er zijn hemelpoorten die alleen door melodie en zang geopend kunnen worden.” Als we onze gebeden zingen, verheffen we niet alleen onze eigen ziel, maar reiken we uit naar God op een manier waarvoor woorden op zichzelf niet toereikend zijn.

In de sidra van deze week reizen we terug in de tijd naar het oudste lied van ons volk, naar het moment waarop de hele Israëlitische gemeenschap zich in zang verenigt, met Mosjee en Mirjam, nadat zij de Rietzee is overgestoken. Men kan zich de vreugde voorstellen die zich meester maakte van de Israëlieten, toen zij zich realiseerden dat zij echt verlost waren van hun Egyptische opzichers. Toen de wateren zich weer aaneensloten durfden ze pas echt te geloven dat hun onderdrukking eindelijk voorbij was.

Dit was het moment van de verlossing uit Egyptische slavernij, een gebeurtenis die herinnerd en telkens opnieuw ervaren moest worden, door de generaties heen: “Slaven waren wij van de

Farao in Egypte en de Eeuwige heeft ons uit Egypte bevrijd met een krachtige hand en een uitgestrekte arm” (Dewarim [Deut.] 6:23; Haggada: *Awadiem hajinoe*).

Na het zeggen van het *Sjema*, zowel in de ochtend als in de avond, vervolgen we met een gebed dat ons vertrouwen in Gods soevereiniteit en macht bevestigt. Midden in dit gebed, als we denken aan onze bevrijding en verlossing uit Egypte, zeggen we: “*Mi chamocha baëlim Adonai, mi kamocha nedar bakodesj, nora tehilot osé fèlè* - Wie is als U onder de machtigen, Eeuwige; wie is als U, verheven in heiligheid? Wie vervult ons zoals U met eerbied en ontzag, wie is zo tot wonderen in staat?” [Sjemot 15:11, LJG-sidoer pp. 69-70, 127-128 e.a.]

Toen de rabbijnen onze liturgie ontwikkelden, wilden ze er zeker van zijn dat we ons twee keer per dag in gezang zouden verplaatsen naar die tijd, toen we voor de eerste keer samen de tekst van het *Mi chamocha* zongen ter ere van God. Ook in gemeenten waar de gewoonte is dit gebed niet te zingen maar voor te dragen, begint men in vrijwel alle gemeenten bij deze zin wel te zingen, net zoals we dat de allereerste keer hebben gedaan.

Als we nadenken over het krachtige effect van samen zingen, dan treft mij steeds weer het contrast tussen het lied van Mosjee en het lied van Mirjam. Toen Mosjee en de Israëlieten hun lied zongen, begonnen ze met: “Ik zing voor de Eeuwige, want Hij is hoog verheven” [Sjemot 15:1, LJG-sidoer p. 54] Ondanks het gezamenlijke karakter van hun samenzang als gemeenschap zong iedere persoon als een individu: *asjira* – “ik zing.” Toen Mirjam daarentegen haar lied zong, volgden alle vrouwen haar: “Laten wij zingen voor de Eeuwige, want Hij is hoog verheven” [Sjemot 15:21, LJG-sidoer p. 54] Zij riep alle vrouwen op zich te verenigen en gebruikte daarvoor het Hebreeuwse woord voor zingen, *sjiroe* - in de gebiedende wijs meervoud. Dit was geen persoonlijk gebed; dit was een gezamenlijk gebed dat als gemeenschap gereciteerd moest worden. Dit was Mirjams grote ogenblik. Op dit moment nam Mirjam haar positie in als leider van de Israëlitische gemeenschap. Zij werd onze eerste ‘song leader’ of chazzan, de persoon die ons leidt en ondersteunt bij het vertolken van het lied in onze harten en van de woorden waarin we God prijzen.

Deze week een jaar geleden verloren wij in Debbie Friedman z.l. een vooraanstaand ‘song leader’ en voorzanger van onze generatie. Zij bracht een hele generatie tot zingen en bracht door haar muziek mensen dichterbij het Jodendom en bij God. Zij was een waardig erfgenaam van Mirjam omdat ook zij mensen met elkaar verbond in gezang. Beide vrouwen hielpen mensen hun stem te vinden zodat ze mee konden doen in zang en gebed. Zij voorzagen ons van woorden en melodieën waarmee onze gebeden konden opstijgen naar God. Debbie en Mirjam riepen ons beiden op tot *Sjiroe l’Adonai* – te zingen voor de Eeuwige.

Als we deze Sjabbat sidra Besjalach lezen en wij bij het lied van de Rietzee komen, zal ons gevraagd worden op te staan. Zoals we daar staan, in alle synagogen over de hele wereld, is het alsof we opnieuw aan de oevers van de Rietzee staan. Ook de speciale melodie van het lied van Mosjee zal ons helpen ons te verplaatsen, uit de synagoge, terug naar dat ogenblik van verlossing. De muziek wil ons verheffen, op een manier zoals alleen zang dat kan.

Terwijl de traditie stelt dat we de Uittocht allemaal uit de eerste hand kennen, heeft in feite niemand van ons persoonlijke herinneringen waaruit we kunnen putten. Op deze Sjabbat echter kunnen wij (in de Amerikaanse Reformbeweging) stilstaan bij de herinneringen die wij hebben aan onze eigen geestelijk leider, onze profetes van het lied, Debbie Friedman.

Zij hielp ons gebruik te maken van onze stem, onze melodieën te ontdekken, en tot God te

zingen. Zij heeft ons geleerd stilte om te zetten in zang. Het lied van de Rietzee leert ons dat muziek over een kracht beschikt die blijft voortbestaan, lang na de oorspronkelijke recitatie van woorden en klanken. Muziek is een buitengewoon geschenk dat wij hebben mogen ontvangen. Op deze Sjabbat herdenken en vieren we het geschenk dat we gekregen hebben van Mosjee, Mirjam, en Debbie.

Om het eerbetoon van de World Union voor Debbie Friedman z.l. te lezen, klik [hier](#).

Om meer te weten te komen over haar en een deel van haar werk te beluisteren, klik [hier](#).